ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5493 — 19 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 3 ՄԱՐՏ 1904 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 14 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1321 — ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5493

در علیه ده طبعه ﴿ آره‌وك ﴾ غزته‌سی ادارهٔ‌سنه‌در

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԵՐԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԳԱԼԻԹ, Գալաթիա, Քամանիսը փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱՋԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 դրս
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	80 ֆր.
» » » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստային փոյլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխանակ 100 դրուշի հաշուով։
Ձեղակաց Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Մանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Բանամայի Ջրանցքին խնդիրը վերջնապէս կարգադրուեցաւ այս չաթիս. Միացեալ Նահանգաց Խորհրդարանը պէտք եղած մեծամասնութեամբ քուէարկեց Բանամայի Հանրապետութեանը հետ կնքուած դաշնագիրը։ Հետեւապէս Ջրանցքին շինութիւնը կատարեալ իրողութեանց կարգը կրնանք դնել այժմ. զի 3 տարի տարիէն պիտի լլնայ Ջրանցքը, որուն կարեւոր մասը Ֆրանսական ընկերութիւնը շինած էր արդէն։ Երբ Խաղաղական եւ Ատլանտեան Ովկիանոսներու Ջուրերը խառնուին իրարու եւ նաւերը սկսին մէկէն միւսը անցնիլ, առաջին գործը պիտի ըլլայ կանգնել Ջրանցքին բերնին վրայ այն մեծ Ֆրանսացիին արձանը, որուն մէկ օրինակը կը զարդարէ արդէն Սիւէզի Ջրանցքին մուտքը, ըսել կ'ուզենք Ֆէրտինանտ տը Լէսէբսին՝ որ յղացաւ, սկսաւ, բայց դժբաղդաբար չկրցաւ աւարտել այս հսկայ գործը։ Բայց երբ Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը անձամբ սանձեցաւ է անոր վերջնական կատարումը, կը մոցուին ալեւոր գործուած սխալները, կամայ եւ ակամայ դեղծումները, որ Լէսէպսի անունը կը փայլի նորէն, եւ ապագայ դարերը միշտ պիտի յիշեն թէ այդ Ֆրանսացին էր որ կրկնեց ու ծնաւ Բանամայի Ջրանցքին գաղափարը, որուն աւարտումը տեսնելու բաղդ չունեցաւ թէեւ, բայց մինչեւ մահուան վերջին բոպէն չդադրեցաւ յուսալէ թէ օր մը պիտի իրականանար ան։

Միայն սա ցաւալի եղաւ Ֆրանսական հանճարին համար, որ ինքը չկրցաւ լրմընցնել գայն եւ հարկ եղաւ Անգլօ-Սաքսոնին թողուլ անոր վերջնական շինութեան փառքը եւ կիրառութեան ու շահագործութեան չարը։ Եւ արդէն միայն մէկ կէտի վրայ չէ որ Անգլօ-Սաքսոն տարրը կը յաղթանակէ Լատին տարրին վրայ։ Քաղաքական, իմացական, ընկերային եւ ճարտարարուեստական բազում ասպարէզներու մէջ այդ գերազանցութիւնը զգալի է, որուն դէմ լատինական միտքը ուրիշ բան չըներ չատ անգամ, բայց թէ անհաշտ տեսութիւնն ու քննախնդիր օխ մը անուցանել։ Հաշիւ վերջերս քիչ մը մեղմացաւ այդ տիրը ու քէնը, բայց սա ուսուցիչ ճարտն պատերազմը նորէն կասկածներ առաջ բերաւ թէ մի՛ գուցէ կիրքերը բորբոքուին վերստին եւ կարելի չըլլայ զբաղել զանոնք։ Թէպէտ հիմակուհիմա չատ հաւանական չէ այդ կասկածին իրականանալը. բայց կասկածին գոյութիւնն իսկ կը ցուցնէ թէ կիրքերը մարած չեն բոլորովին, այլ մոխրի տակ թաղուած կը-բակներու պէս ծածկուած ըլլալով՝ չէին պատճառով մը կրնան արծարծուիլ եւ կայծեր արձակելով հրդեհներ առաջ բերել։

Դալով Բանամայի Ջրանցքին միջազգային կարեւորութեանը, կարելի չէ ուրանալ զայն, քանի որ կոչուած է անոնց երկրագնդի վրայ հաղորդակցութեան նոր ճամբայ մը բանալու, որ աւելի կը մօտեցնէ իրարու աշխարհի հեռաւորագոյն կէտերը։ Եւ ընդհան է թէ այն ազգը որ այդ ջրանցքը իր ձեռքն ունի, աւելի եւս կարեւոր դերք մը կը ստանայ միջազգային կացութեան մէջ՝ անտեսապէս եւ քաղաքականապէս։ Աւելորդ է ըսել որ այդ ազգը Միացեալ Նահանգաց ժողովուրդն է, զի թէպէտեւ Ջրանցքը Բանամայի Նորահաստատ հանրապետութեան հողին մէջ կը գտնուի, բայց անոր երկու կողմն բաւական ընդարձակ տարածութեամբ հողային չրջանակ մը ամերիկեան վիթխարի հանրապետութեանը թողուած է Բանամայի մանրադիտական Հանրապետութեան կողմէ, որ պարզապէս միւսին ձեռակերտ արտադրութիւնն է։

Անդիէն Բելճիկացիները ի զուր տեղ տատամ կրճաքէլ յետոյ կարթեց մտցան իսկ թէ հռչակաւոր պարոնոյն ու համանուն նահանգը իրենց կը պատկանէր երբեմն։ Նաւատելու փարձ մը անգամ չըրին խեղճերը, գնալով թէ ա՛վ կայ ըմբոստ նահանգին կռնակը եւ վախնալով թէ Միացեալ Նահանգները բոլորովին իրենց կը կցեն Բանամա։ Բայց եթէ այս խնդիրութիւնը աւելի կանուխ տիրէր Պոկոթայի մէջ, Բելճիկոյ հանրապետութիւնը չէր կորսնցներ ա՛յ Բանամայի նահանգն եւ ոչ պարոնոյը՝ որ անոր գլուխը կերաւ։

Վերջերս Լահայէի իրաւարար ատեանին տուած մէկ վճիռը նոր հաստատութիւն մը տուաւ այն ծանօթ սկզբունքին թէ «La raison du plus fort est toujours la meilleure». վասն զի որոշեց ի մեծ զարմացում բոլոր աշխարհի թէ, այն երեք տերութիւնները որ բռնի այժ գործածեցին Վենեցուէլլայի դէմ իրենց առնելիքը գանձելու համար, իրաւունք ունին աւելի առաջ իրենց պահանջները ստանալու անկէ, քան թէ այն միւս տերութիւնները որ թէեւ իրենք ալ առնելիք ունէին, բայց ազնըւութիւն ըրած էին համբերելու եւ ճնշում ու բռնութիւն չգործադրելու։

Եւ սակայն բոլոր աշխարհի մէջ ընդունուած ու կիրառութեան մէջ եղած իրաւագիտութիւնը սա է թէ ա՛ւ եւ է պարտապանէ պահանջք ունեցողները հաւասար իրաւունք կը վայելեն իրենց առնելիքի գանձման մասին, թէեւ անոնցմէ մէկ մասը միայն կանխած ու բաղաձած ըլլայ պարտապանին դէմ։

Միւսները որ չեն բաղաձած, այսինքն ազնուութիւն ունեցեր են համբերելու եւ խեղճ պարտապանին հանդէպ բարեացակամ երկայնամտութիւն մը ցուցնելու, օրէնքի առջեւ ամենեւին չեն կորսնցներ իրենց իրաւունքը բաղաձողներուն հաւասար ու հանրնՀաց գանձելու։ Ուրեմն երբ անհաւասարութիւն չրջանակի մէջ այսպէս է, ինչո՞ւ տարբեր ըլլայ պետական չրջանակներու մէջ։

Այսպէս պէտք էր վճռէր Լա Հէյի հռչակաւոր ատեանը, որ կոչում ունի տարածելու աշխարհի վրայ իրաւունք եւ արդարութիւնը, օրէնք եւ խաղաղութիւն։ Եթէ իր այդ հանդիսական վճռովը կը նուիրագործէ զօրաւորին իրաւունքը, այսինքն բռնի ոյժին կիրառման օրինաւորութիւնը կը հռչակէ, այլ եւս գոյութեան ինչ իրաւունք ունի, ո՞չ ապաքէն պատերազմն ալ ուրիշ բան չէ, բայց եթէ բռնի ոյժին գործածման իրաւունքը։

Եւ սակայն բոլոր աշխարհը ուրիշ բան կը սպասէր Լա Հէյի իրաւարար ատեանէն կը սպասէր որ անիկա իրաւունք ու արդարութիւնը յաղթական հանդիսացնելու փոյթ ունենար, քան թէ ճիշտ հակառակ վճիռ մը տալով յուսախաբ ընէր բոլոր այն պետութիւնները որ հաւատք ունէին թէ անկա արդարադատ Արիսպագոսի միջազգային դեր մը ունէր խաղալ երկրի վրայ։

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ՏԽՈՒՐ ԲԱՐՔԵՐ

ԴԻՄԱԿՐ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Բարեկենդանն ալ անցաւ, իրեն հետ առնելով դիմակաւորներու ան ուրախ զուարթ, ցատկող կայտառ, խումբերը, որ անխուսափելիօրէն զինքը կը յատկանշէին։ Այդ առթիւ, գրական հրապարակի վրայ ալ, շատեր իրենց այլ եւ այլ մտածումները բերին —Բարեկենդանի ոյիշատակներ, անկից պատկերներ, անոր նշանակութիւնը, ազդեցութիւնը, հին ու նոր վիճակները, վերջապէս ա՛ն ամէնը, որ այս առթիւ ամէն տարի կը գրուի ու կը կրկնուի։ Ոմանք դիմակներու վրայ խօսած միջոցին, առիթն իսկ ունեցան մէնթենական դիմակաւորներու— մարդկային ընկերութեան— տխուր փուլերը ա՛նգամ մըն ալ նշելու։

Այս առթիւ մենք ալ կ'ուզենք մատնանիշ ընել սա կէտը թէ արդէն դիմակաւորներու անթուելի տեսակներուն մէջ՝ դիմակ բառին արուած ըլլալով չատ ընդարձակ ու առաձգական նշանակութիւն մը, կայ հատ մըն ալ՝ որ արդէն կազմուած հեղինէտ աւելի լայն չրջանակ մը սահմանելու վրայ է իրեն համար։

Կ'ուզենք խօսիլ գրական մարդոց—լրագրողներու — դիմակներուն վրայ։

Դիտած էք անշուշտ, մանաւանդ բաւական առնէ ի վեր, ա՛յն ամէն դանդատները, զոր լրագրութիւնը կ'ընդունի իրեն դէմ՝ իր իսկ սիւնակներուն մէջ։ Հրապարակագիրը, իբր կողմակալ մաքի տեր, խեղաթիւր ամէն ինչ իրեն կողմը տաղղ եւ ...մանաւանդ անկարգիր կը դատապարտուի եւ հարկ է ըսել թէ գնէ չասերուն համար այս ճիրդ է։ Մանաւանդ վերջինը, նկարագրի պակասը, հեղինէտ մեր լրագրողներու մէջ չեշարուելու վրայ է եւ մարդ երբեմն չի կրնար զսպել զարմանքը այնպիսի տողերու հանդէպ, որոնք բացէ ի բաց սուտ կը հանեն, ուրիշ ժամանակ, նոյն տեղ հանդիպածները։ Այո՛, զարմանք կը չարժեն, որովհետեւ՝ հեռու բարեխիղճ, այդ կէտերու համար աւելի լուսաւորուած գաղափարներ ըլլալէ՝ չատ անգամ հակառակը իսկ կուգան արտայայտել. մարդ կը չուարի պահ մը, չգիտնալով զանոնք ինչ բանի վերագրել. թէեւ քիչ յետոյ չուշանար հան, ամէն մեղքիս վրայ, չատ անգամ ցուցադրուող չահու զգացումը տեսնելէ, որ անշուշտ հոդմաղցի թեւերուն պէս, ամէն ուղղութեան ալ կ'ենթարկուի։

Այդ Գամիլոնատիպ գրողները, զըրամին, «ես»ին եւ կարեւորութենէ զուրկ հղեմիմ պատճառներու սիրոյն, անմօթ դիմակները համարձակ բառով կնքելու չեն խայներ։

Բայց դիտելին սա է որ, անոնք այդ դիմակաւոր գրողները ժողովուրդին համար նիւթեր կը չօշափեն, միակ նպատակ կակչա ունենալով ամէն բանի դիմակը վար առնել, ամէն ինչ իր իսկութեան մէջ, լաւ ու յոռի կողմերովը պատկերացընել, ու ամէն բանի համար կազմուելիք գաղափարները օգտակարագոյնին ձգտել տալու չանալ։ Այսպէսով ամենայնին կեղծաւորին, չահամոյին, եսասէրին եւ պարզ դիմակաւոր գրողին մէջ՝ առաջ բերած վնասնուն, պատկանած ընկերութեան յոռի ազդեցութեան չափին համեմատ՝ բաղդատութեան եզր մը գտնելու իսկ կը դժուարի մարդ։

* * *

Անդին, այդ ամենուն ուղղուածէն զատ, կայ նաեւ մանաւանդը. հրապարակագիրէ տարբեր՝ մարդկային ընկերութեան պատկանող անհատը, որ անոր իբր զարդացեալներէն, ընտրելագոյններէն մէկը կը ներկայանայ, իր առօրեայ ապրած չրջանակին մէջ. ու այս պատճառաւ իսկ թէեւ նախորդէն նուազ չահեկան՝ նուազ տխուր դրուագներ ու արդիւնքներ չէ որ սակայն կը ներկայացնէ։

Զինքը ներքնապէս անսովոր մեծարանքով մը կը չրջապատես, իր վրայ չատ բաներ կը յուսաս գտնել, գաղափարները կ'ուզես մօտէն չօշափել, համոզումներուն թափանցելու ձիգեր կ'ընես, եւ սա կայն, եթէ մտադրութիւններդ մեծամասնութեան վրայ կարենաս կիրարկել, իրաւ որ չնորհաւորելի ես։ Զէնքդ մեկ-մամնքը։ Ամենց պահպանումը պատկառելի գաղափար մը կուտար իր տիրոջ հարգութեան վրայ։

Հանրի Կիւլոն, այդ զբօսանուէն զատ իբր հողային ուսացուած ունէր միայն Ճերմակ-Դղեակը. նաեւ դրամ չէր մսներ եւ ոչ ալ տեղ մը չահու տուած էր, կրըցածին չափ ծածկելով աղքատներուն տուած ողորմութիւնները։ Այս պատճառաւ հանրային չարամտութիւնը, մինչեւ մէկ ասաֆան արդարացուցած էր անոր հարստութեան կասկածելի աղբիւրներուն վրայ չրլած զրոյցները։ Մարդ մը որ իր բարձրագոյն ինչքը ջուրին վրայ կը դնէ եւ ինքն ալ հոն կ'ապրի՝ կամ վաճառական եւ կամ ծովակին կրնայ ըլլալ։

Արդ, ամէն օր գիտէր թէ Հանրի Կիւլոն վաճառական չէր, քանի որ առուտուր չէր ըներ։ Ուրեմն...։

Ի՞նչ փոյթ. այդ խօսքերը բարձրաձայն չէին ըսուեր ընաւ եւ զրպարտիչները ընդհանուր կ'անհետանային, իրենց թոյնը թափելէ յետոյ։ Սակայն սա սոյդ էր թէ դի մարդկային այն պէսքերը, որոնք չատ մը բաներ թոլլատու նայուածքով մը դիտելու կը սովորին քեզ. անդին դեռ երեւան կուգան այնպիսի բաներ, զոր դուն որակել իսկ չես կրնար։

Անոնք զիրենք չրջապատող կեղծաւորներու, չողոմտողներու խաւմերը ալ ունին, չատ անգամ իրենց եար խաբելու ստիպուած խեղճեր, խե՛ղճ մը թէ՛ իբր գրական եւ թէ իբր ընկերական մարդ, որովհետեւ այդ չափանցուած, չատ անգամ օդային գովասանները, այնպիսի զինու�ութիւն մը առաջ կը բերեն, որմէ դեռ մասնորական կարողութեամբ ալ աննկարագիր գրողները չսթափեցնելու վիճակի մը կը յանգին։

Այդ չողոմտողները, կեղծաւորները՝ իրենց կարգին դիմակաւորները՝ քանի նրբութիւն դնեն իրենց կեղծիքներուն մէջ, ա՛լ աւելի ազդեցիկ կ'ըլլան. այս տեսակէտով պարզ անհատ մը քիչ չատ տարբեր այդ չրջանակներուն ազդեցութիւնը աւելի մեծ կ'ըլլայ։ Կը տեսնուի որ, անձնականապէս, մասնաւոր կերպով կարեւորութիւն ունեցող այս կէտն ալ, ընդհանուրի կերպարանք կ'առնէ։

Ցաւալի է որ անչափ ճուլարան մը կ'ըլլայ երբեմն լրագրութիւնը, որ իբր թէ այլ եւ այլ դիմակաւորումներու պատճառը իրեն բաւ չի համարեր՝ նորածածի սովորութեամբ մը, կը սկսի բեղմամի անպատչամ գրութեան, զոր անհարկի կը գործածէ այնպիսի գրողներու համար, որոնց մտաւորական ճշգիմ պաշարին դամբանական ըլլալէ տարբեր բանի մը չպիտի ծառայէ դժբաղդաբար։ Կը հանեմ որ լրագիր մը գովէ իր ալխատակիցներն անո՛նք, որոնց գրածները որչափ չատերէ կարդացուին, այնչափ անոնց օգտակարութեան սահմանը կ'ընդարձակուի եւ ատով լրագիրն ալ իրեն համար արդար չահ մը հանելու առիթը գտնէ։ Բայց է՛լ՛, մեծ մեծ տարերով, օրեր առաջ լուր տալ թէ այսինչին, այսինչ նիւթին վրայ, չահեկան եւ բոլոր ծանօթ մարդամանութիւններով օժտուած մէկ յօդուածը հրատարակելու պատիւը! պիտի ունենայ եւ սպա մեզ ներկայացնել, կաթի հատ բուրդ վառեակի մը բարանները, աւելի կամ նուազ ճարտարութեամբ սքողուած բանագողութիւնները, ահա սա անմարսելի է։ Անշուշտ ամէն նոր գրող գէշ չի գրեր, եւ վառեակներ կան, որ չատ մը հաւեր կ'արժեն. խնդիրը իրապէս վառեակներուն համար եղած ռեհլամներն են, որ տարիքով, ինչպէս ըսինք, երբեմն անիմաստ հաւերէ տարբեր բան մըն ալ չեն ըլլար։

ՊԱՐԼՏ

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԶԱՐՍԱՆԱԶԱ, 18 յուն

Նոյեմբեր 17ին բոլանդակ Զարսանազ իր բազմաթիւ թեմերով կրկին ողջագուրեց իր սիրելի Առաջնորդը, բայց ամէն ինչ տակնուվրայ դառաւ անիկա. դպրոցները փակուած, որբանոցին որբերը արտաքսուած, եկեղեցին իր փառազարդութենէն զրկուած, ժողովականն ու ասպաչոնը իրարու հետ խառնուած, անմիաբանութեան ու կռուոյ կրկէս մը դարձուցեր են իր բարեկարգած միջավայրը։ Այն քանանն որուն յանձնարարած էր ամբողջ Վիճակի բարեկարգութիւնը, իր թոյլ ու ազէա բնաւորութեամբ խաղալիկ դարձած էր քանի մը չահամոլ եւ չարաչար մարդոց։ Բայց թէ գործել պէտք է՞ր թէ ոչ վճռելի։ Վճռելը Տ. Կորիւն Ս. Վարդապետի համար բնաւ նըշանակութիւն չունի։ Դպրոցը բարեկարգեց, հակառակ կուսակցութիւնները խըրատեց, յորդորեց եւ վերջապէս սաստելով ի կարգ հրաւիրեց։

Ցաւնուար 1ին Առաջնորդ հոր պերճախօս մէկ քարոզին ունկնդրելէ յետոյ՝ ժողովրդեան երեւելիները կը փութային իրենց ջերմագին համբոյրներով նոր տարին չնորհաւորել Առաջնորդ Հօր, նորակառոյց Առաջնորդարանին հոյակապ չէնքին մէջ։ Միեւնոյն օր կառավարութեան պաշտօնեաներն ալ կը փութային Հայոց Առաջնորդին իրենց չնորհաւորականը մատուցանելու։ Նոյն միջոցին Ն. Դերապատուութեան նստած սենեակի ներքնայարկին մէջ կը հաւաքուին նաեւ ժողովականները, իրարու հանդէպ ունեցած հակառակութեան թընճուկները կծկելու. ադմանկները կը բարձրանան, այնպէս որ վերնայարկին մէջ գտնուող թուրք պաշտօնեաներու ուշադրութիւնը կը գրաւէ, որոնք Ս. Առաջնորդ Հոր հետ սիրալիր խօսակցութեամբ զբաղած են եղեր։ Երկիցս անգամ Առաջնորդ հայրը սպասաւորներու միջոցաւ կ'աղաչարարէ ներքնայարկին մէջ հաւաքուող ժողովականներուն որպէս զի լռեն։ Սակայն Բերրի կարմիր գինին աղդեցութիւնը, որ դժբաղդաբար այդպիսի օրեր ալ աւելի կը մատաքուակուի, անլսելի կը մնան Առաջնորդի պատուիրանին։ Հուսկ ուրեմն Առաջնորդը ինքնամբ կ'երթայ եւ կը սասէ։ Ասոնք թէեւ կը լռեն ու դը զդչան, սակայն ինչ օգուտ, զդայուն Առաջնորդին սիրտը վիրաւորուեցաւ։ Այս իսկ պատճառով Ն. Դերապատուութիւնը վճռացաւ՝ Ս. Մինդեան պատարագելէ հրաժարեցաւ, թէեւ ժողովականները միահամուռ եւ տեղւոյն Դարմագամի օգնական Զաւգասդրեան Մինաս էֆ.ն մասնաւորապէս խնդրամատոյց կ'ըլլան որ ժողովուրդը չը զրկէ իր պատարագէն։ Սակայն Տ. Կորիւն Հայրը դրական մարդ ըլլալով չընդունիր երբեք, իր ըրածը անմոռաց վիշտակ մը մնալու համար Զարսանազցի մէջ։

Կ. Պ.

ՍՈՐԸ ԱՐՑՈՒՆՔԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Դաշնակին ձիւնածոյր սառեղնաշարէն նոր դագրած էին սիրոյ վանկերը արտաբորուելէ։ Ամբողջ վէճվեճաւն հեծքերու թոթրում մը սլացուցեր էր Պէդրիս, իր սիրականին ոտքին տակ, ու անոնք արբչիս, մարմրուն, փռուեցան անկիւնի բազմոցներուն վրայ։

Դպրոցի կեանքին խառնիճաղանճուներուն մէջ, անոնք հանդիպած էին իրարու ու սիրած զիրար։ Բայց սիրոյ ոիչատակները կիսատ հիմա՛, կ'արթընային սիրտին մէջ գոռալէն, հիր ոիչատակ՝ որ, իր մէջ աքօղած ունէր, ամբողջ երգերո՛ւ, ամբողջ երազներո՛ւ կնոջութիւն մը։ Այդ ոիչատակներուն կատաղի մոլուցքովը հրդեհուած էին անոնք, որոնն ասկի զանակները, այս վերյուշամին տարթիվով, կը կածկուային գրգռո՛ստ երեսնքով։ Ու լռեցին անոնք, այդ բռնկումին հետ, խորո՛ւնկ անուշութիւնով մը տոգորուած։

Առջի օրէն պէրանքի, նաղանքի ցուցականութիւն մը զծագրուած էր Պէդրիսի դիմագեղ դէմքին վրայ, ու ատոր համար մանանդ, պնդօրէն կապուած ըլլալը զգաց Արամ. ասի չէր, սա կայն, այն տխուր մը պէրանքներէն, որոնք ճարտար վրիկանի մը յարատև չարամտութիւնը կը թարգմանուին, վարպետորէն հիւսուած ցանցի մը օղակաւորումին մէջ ձգելու համար Արամը, այլ անկեղծիկ հոգիով արտայայտուած պէրանքը, որ տենդագին սիրով իր հոգին տուեր էր իրեն, եւ որ կը պատէր իր ներքը դունա՛ա, գալարելով համբուն ղդայնատանջ ամբարտակը, որ երկու հարիւր մէթր երկայնութիւն ունէր, յետոյ ալեկ վալա պարզի մը չնորհաւորեմամբ դառնալով, հպարտ ու չքեղ կանգնեցաւ, բաց ծովուն մէջէն յառաջանալու համար. ընդհանուպ, հովը հոն ձգած, ծովեղրի մեծ ժեռափերուն առջեւէն անցաւ։

Ամբոխը կրցածին չափ երկար ատեն կը դիտէր զբօսանուէը, այդ մեկնումին փառաւոր տեսարանէն ելեկտրականացած։

Ներուկ ձկնորսներ ձեռքերնին իրարու զարկին, սատակներ՝ բարձունքները վազած սատենին՝ լիմթոք կը պոռային. «Կեցցէ՛ Մուէք։ Կեցցէ՛ պարոն Կիւլոն»։

Այս պահուն զրպարտիչները չէին համարձակեր իրենց զրոյցները չչնչել։

Զրանցքը անցնելէ յետոյ, Հանրի Կիւլոն նաւուն յետսակողմը գնաց, Արման Ռենկոյի մօտ։

—Լ՞հ, ի՞նչ կ'ընէք հոս, պարոն մեքենավար, հարցուց Հանրի զուարթօրէն։

—Պարո՛ն նաւապետ, ինչպէս կը տեսնէք, ձեր տուած խորհուրդին համաձայն կը նաւարկեմ։

Նաւահանգստին ամբարտակը, որ երկու հարիւր մէթր երկայնութիւն ունէր, յետոյ ալեկ վալա պարզի մը չնորհաւորեմամբ դառնալով, հպարտ ու չքեղ կանգնեցաւ, բաց ծովուն մէջէն յառաջանալու համար. ընդհանուպ, հովը հոն ձգած, ծովեղրի մեծ ժեռափերուն առջեւէն անցաւ։

Ամբոխը կրցածին չափ երկար ատեն կը դիտէր զբօսանուէը, այդ մեկնումին փառաւոր տեսարանէն ելեկտրականացած։

Ներուկ ձկնորսներ ձեռքերնին իրարու զարկին, սատակներ՝ բարձունքները վազած սատենին՝ լիմթոք կը պոռային. «Կեցցէ՛ Մուէք։ Կեցցէ՛ պարոն Կիւլոն»։

Այս պահուն զրպարտիչները չէին համարձակեր իրենց զրոյցները չչնչել։

Զրանցքը անցնելէ յետոյ, Հանրի Կիւլոն նաւուն յետսակողմը գնաց, Արման Ռենկոյի մօտ։

—Լ՞հ, ի՞նչ կ'ընէք հոս, պարոն մեքենավար, հարցուց Հանրի զուարթօրէն։

—Պարո՛ն նաւապետ, ինչպէս կը տեսնէք, ձեր տուած խորհուրդին համաձայն կը նաւարկեմ։

Ցաւնուար 1ին Առաջնորդ հոր պերճախօս մէկ քարոզին ունկնդրելէ յետոյ՝ ժողովրդեան երեւելիները կը փութային իրենց ջերմագին համբոյրներով նոր տարին չնորհաւորել Առաջնորդ Հօր, նորակառոյց Առաջնորդարանին հոյակապ չէնքին մէջ։ Միեւնոյն օր կառավարութեան պաշտօնեաներն ալ կը փութային Հայոց Առաջնորդին իրենց չնորհաւորականը մատուցանելու։ Նոյն միջոցին Ն. Դերապատուութեան նստած սենեակի ներքնայարկին մէջ կը հաւաքուին նաեւ ժողովականները, իրարու հանդէպ ունեցած հակառակութեան թընճուկները կծկելու. ադմանկները կը բարձրանան, այնպէս որ վերնայարկին մէջ գտնուող թուրք պաշտօնեաներու ուշադրութիւնը կը գրաւէ, որոնք Ս. Առաջնորդ Հոր հետ սիրալիր խօսակցութեամբ զբաղած են եղեր։ Երկիցս անգամ Առաջնորդ հայրը սպասաւորներու միջոցաւ կ'աղաչարարէ ներքնայարկին մէջ հաւաքուող ժողովականներուն որպէս զի լռեն։ Սակայն Բերրի կարմիր գինին աղդեցութիւնը, որ դժբաղդաբար այդպիսի օրեր ալ աւելի կը մատաքուակուի, անլսելի կը մնան Առաջնորդի պատուիրանին։ Հուսկ ուրեմն Առաջնորդը ինքնամբ կ'երթայ եւ կը սասէ։ Ասոնք թէեւ կը լռեն ու դը զդչան, սակայն ինչ օգուտ, զդայուն Առաջնորդին սիրտը վիրաւորուեցաւ։ Այս իսկ պատճառով Ն. Դերապատուութիւնը վճռացաւ՝ Ս. Մինդեան պատարագելէ հրաժարեցաւ, թէեւ ժողովականները միահամուռ եւ տեղւոյն Դարմագամի օգնական Զաւգասդրեան Մինաս էֆ.ն մասնաւորապէս խնդրամատոյց կ'ըլլան որ ժողովրդը չը զրկէ իր պատարագէն։ Սակայն Տ. Կորիւն Հայրը դրական մարդ ըլլալով չընդունիր երբեք, իր ըրածը անմոռաց վիշտակ մը մնալու համար Զարսանազցի մէջ։

Կ. Պ.

ՊԷՏՔ ԱՐՑՈՒՆՔԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Դաշնակին ձիւնածոյր սառեղնաշարէն նոր դագրած էին սիրոյ վանկերը արտաբորուելէ։ Ամբողջ վէճվեճաւն հեծքերու թոթրում մը սլացուցեր էր Պէդրիս, իր սիրականին ոտքին տակ, ու անոնք արբչիս, մարմրուն, փռուեցան անկիւնի բազմոցներուն վրայ։

Դպրոցի կեանքին խառնիճաղանճուներուն մէջ, անոնք հանդիպած էին իրարու ու սիրած զիրար։ Բայց սիրոյ ոիչատակները կիսատ հիմա՛, կ'արթընային սիրտին մէջ գոռալէն, հիր ոիչատակ՝ որ, իր մէջ աքօղած ունէր, ամբողջ երգերո՛ւ, ամբողջ երազներո՛ւ կնոջութիւն մը։ Այդ ոիչատակներուն կատաղի մոլուցքովը հրդեհուած էին անոնք, որոնն ասկի զանակները, այս վերյուշամին տարթիվով, կը կածկուային գրգռո՛ստ երեսնքով։ Ու լռեցին անոնք, այդ բռնկումին հետ, խորո՛ւնկ անուշութիւնով մը տոգորուած։

Առջի օրէն պէրանքի, նաղանքի ցուցականութիւն մը զծագրուած էր Պէդրիսի դիմագեղ դէմքին վրայ, ու ատոր համար մանանդ, պնդօրէն կապուած ըլլալը զգաց Արամ. ասի չէր, սա կայն, այն տխուր մը պէրանքներէն, որոնք ճարտար վրիկանի մը յարատև չարամտութիւնը կը թարգմանուին, վարպետորէն հիւսուած ցանցի մը օղակաւորումին մէջ ձգելու համար Արամը, այլ անկեղծիկ հոգիով արտայայտուած պէրանքը, որ տենդագին սիրով իր հոգին տուեր էր իրեն, եւ որ կը պատէր իր ներքը դունա՛ա, գալարելով համբուն ղդայնատանջ ամբարտակը, որ երկու հարիւր մէթր երկայնութիւն ունէր, յետոյ ալեկ վալա պարզի մը չնորհաւորեմամբ դառնալով, հպարտ ու չքեղ կանգնեցաւ, բաց ծովուն մէջէն յառաջանալու համար. ընդհանուպ, հովը հոն ձգած, ծովեղրի մեծ ժեռափերուն առջեւէն անցաւ։

Ամբոխը կրցածին չափ երկար ատեն կը դիտէր զբօսանուէը, այդ մեկնումին փառաւոր տեսարանէն ելեկտրականացած։

Ներուկ ձկնորսներ ձեռքերնին իրարու զարկին, սատակներ՝ բարձունքները վազած սատենին՝ լիմթոք կը պոռային. «Կեցցէ՛ Մուէք։ Կեցցէ՛ պարոն Կիւլոն»։

Այս պահուն զրպարտիչները չէին համարձակեր իրենց զրոյցները չչնչել։

Զրանցքը անցնելէ յետոյ, Հանրի Կիւլոն նաւուն յետսակողմը գնաց, Արման Ռենկոյի մօտ։

—Լ՞հ, ի՞նչ կ'ընէք հոս, պարոն մեքենավար, հարցուց Հանրի զուարթօրէն։

—Պարո՛ն նաւապետ, ինչպէս կը տեսնէք, ձեր տուած խորհուրդին համաձայն կը նաւարկեմ։

Ցաւնուար 1ին Առաջնորդ հոր պերճախօս մէկ քարոզին ունկնդրելէ յետոյ՝ ժողովրդեան երեւելիները կը փութային իրենց ջերմագին համբոյրներով նոր տարին չնորհաւորել Առաջնորդ Հօր, նորակառոյց Առաջնորդարանին հոյակապ չէնքին մէջ։ Միեւնոյն օր կառավարութեան պաշտօնեաներն ալ կը փութային Հայոց Առաջնորդին իրենց չնորհաւորականը մատուցանելու։ Նոյն միջոցին Ն. Դերապատուութեան նստած սենեակի ներքնայարկին մէջ կը հաւաքուին նաեւ ժողովականները, իրարու հանդէպ ունեցած հակառակութեան թընճուկները կծկելու. ադմանկները կը բարձրանան, այնպէս որ վերնայարկին մէջ գտնուող թուրք պաշտօնեաներու ուշադրութիւնը կը գրաւէ, որոնք Ս. Առաջնորդ Հոր հետ սիրալիր խօսակցութեամբ զբաղած են եղեր։ Երկիցս անգամ Առաջնորդ հայրը սպասաւորներու միջոցաւ կ'աղաչարարէ ներքնայարկին մէջ հաւաքուող ժողովականներուն որպէս զի լռեն։ Սակայն Բերրի կարմիր գինին աղդեցութիւնը, որ դժբաղդաբար այդպիսի օրեր ալ աւելի կը մատաքուակուի, անլսելի կը մնան Առաջնորդի պատուիրանին։ Հուսկ ուրեմն Առաջնորդը ինքնամբ կ'երթայ եւ կը սասէ։ Ասոնք թէեւ կը լռեն ու դը զդչան, սակայն ինչ օգուտ, զդայուն Առաջնորդին սիրտը վիրաւորուեցաւ։ Այս իսկ պատճառով Ն. Դերապատուութիւնը վճռացաւ՝ Ս. Մինդեան պատարագելէ հրաժարեցաւ, թէեւ ժողովականները միահամուռ եւ տեղւոյն Դարմագամի օգնական Զաւգասդրեան Մինաս էֆ.ն մասնաւորապէս խնդրամատոյց կ'ըլլան որ ժողովրդը չը զրկէ իր պատարագէն։ Սակայն Տ. Կորիւն Հայրը դրական մարդ ըլլալով չընդունիր երբեք, իր ըրածը անմոռաց վիշտակ մը մնալու համար Զարսանազցի մէջ։

Կ. Պ.

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (24)

ԲԻԷՐ ՄԱԷԼ

ՍԻՐՈՅ ԱՆՏԱՌԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԱՆՁԿՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Դ

ՀԱՆՐԻ ԿԻՒՅՈՆ

Ու մտերմաբար ծեծելով երիտասարդ մեքենավարին ուսը, յարեց Հանրի.

— Այնպէս որ, սիրելի Արման, պիտի կրնաք առժամապէս արձակուրդ առնուլ եւ բեր հոսուտ. ճամբորդել, ինչպէս պիտի ընէիք ձեր ամուսնութեան առթիւ։

— Իմ ամուսնութեանս առթիւ մի... հառաչեց երիտասարդը. Աստուած գիտէ՛ ե՛րբ պիտի կատարուի ան։

— Ինչ. արգե՞լք կայ մինթէ գոչեց Կիւլոն, ըսէք նայինք։

— Պա՛հ, սիրելի

պէտք էր ապերախտ չեղուիլ ծնողքէն, անոնց խստասրտութիւնով մը պէտք էր փլցնել այդ աղջկան սիրտը, որ բռնադակ իր անհիւրնական անկեղծ պաշտամը կը բերէր փռել իր տարբերուն տակ, հոգիի անզուգական հրապուրանքներուն դերին դարձնելով. անոր դեղապաշտ հոգին էր որ կը սիրէր աւելի ու Արամին մէջ տակաւին ցանկութիւնը արթնցած չէր։ Արամ մատեց այս ամէնը արա՛գ արա՛գ. մայրը կուլար։ Ուրեմն իրն ալ գեղապաշտ, իտալ ամուսնութիւն մը պիտի չըլլար, առանց ո եւ է զարուզուզութեան միւս ամուսնութիւն ներէն, գռեհիկ ու հասարակ ամուսնութիւն մը, միաձարում մը մսերու հեշտանքին, որուն մէջ մարդկային աղատ կիրքերը կ'ելեւէջեն վայրագ ցանկութիւնով մը. որովհետեւ չէր կրնար տառ կենալ այդ հրեշտակային արցունքին դէմ, ամօրն էր, թէեւ Պէտրիսին համար դիւայնութիւններուն է՛ն ահեղն ու տասանելակերպը պիտի գործէր։ Զվարանեցաւ. մօրը արցունքը իր սիրտին վրայ կաթկթեր էր. պողպատէ կամք մը ձուլելու համար, չկրցաւ առտ կենալ այդ ցաւտ արցունքներուն դէմ ու ըսաւ արա՛գ արա՛գ, վախնալով թէ բառերը չպիտի կրնար լրացնել, այդքան ուժգ պիտի չը կրնար լըլալ իր կամքը, քանի որ բնազդական օրէնքներու ուսումնասիրութենէն գիտեր թէ, կամքի ուժը կը տկարանայ սիրոյ առջեւ։

— Կեանքը որ կ'տալի Պէտրիս, ուզող պատկերներ չէ՞ որ կ'արտայայտէ, ընդհակառակը զգացումի տէր, բարի աղջիկ մըն է ինք, չքնաղ սիրտ մը ունի, սիրով պրիսակուած։ Ուսումնասիրած է՞ք իր անհուն հոգին. չէ՞. այնպէս չէ՞, ուրեմն ինչէն գիտցած կըլլաք որ ինք վարիկած մըն է, որովհետեւ աղջատ է՞, ուրեմն դուք պ՛ալ այն դասակարգին կը պատկանիք որ ամէն բան, ամէն բարոյական կանոն, հարստութեան մէջ կը տեսնէ՞։ Ընկերային պանծալումներու բերումով լլկուած ամէն հեշտութենէ, հձանական չըլլալ կարծելը թէ, հարուստին զաւակն է որ աւելի ատոր հակում կը ցուցնէ։ Ցեռայ կաչաղակի անիմաստ, բարբարիկ բարբաչանքներ են իր մասին ըսուածները, ուսումնասիրած չէք մայր, որ գիտնաք թէ, ո՛րքան չար են մարդիկ յամառ, եւ որքան տնաւեր է իրենց լեզուն։ Պէտրիս. արդեն իր զրկուածի սեւեռամտածումին յառած՝ կը հալի անխօսուկ։ Բրէ՛ք, դառնացուցէք իր կեանքը, այսպէս անձկութիւններու ջըղայնա մարակումին, հիւծումին ահռելի հասանքին ենթակելով զինքը, մի՛չ դատապարտուած իր հաւասար հոգին յաւիտենօրէ՛ն ժպտի մը ցուցա ցոլքին մէջ մեռած յոյսերով. հոգ չէ, ցանոր հոգին չատ վեր կը մնայ այդ զրպարտականներէն, ու այս չարչարանքին դիմադրելու ատիճան վսեմ հոգի մը ունի ինք, որ չարութեան առնակոտուները կ'ընէ չարանակ փրփրերա՛ս։ Բայց քանի որ կը պահանջես, պիտի տառապիմ մայր, թէեւ անո՛ւշ սէրդ, սրտիդ տաք բարեխօսութիւնը բաւ չեն սիրով ծարաւ սրախ, բայց քու արցունքներդ յիշելով է որ պիտի մառնա սրտես ծաղիկը, քու սփոփանքովդ պիտի սփոփուիմ ես մինակ։

Զգեց որ հեծկլտանքները ցաւտ արցունքներու հետ անձա՛յն արտահայտին մեղմիկ, տա՛ք տա՛ք, ու կը զգար թէ, այդ վայրկենին տաք քանի տարուան չափ ծերացեր էր. մտամփոփ արցունքներուն հետ տակոյն, զինքը ալրող, տրինաղ վիշը դէպ ի ներս չեկաւ։ Լայրկեան մը մտամփոփուեցաւ յետոյ, այդ մտամփոփումը ցաւագա՛ր հրանգը եղաւ բերաներու, նեռուեցաւ անկողին, ու տեսնուեցաւ բարձին վրայ, արցունքի հեղեղ մը, շցաւով անլոյծ, խոցերով ժանգ պատած։ Այդ ուրախութիւններուն, այդ երջանկութիւններուն մէկ չարթուն մէջ յայտնուեր էին, ամ՛սիթար լքումը սիրան ի վեր մեկուսի, յաւիտենապէս մխացող կս իմն ու դառնակայլակ լացը սփոփանքին։

Սրվազ Վ. Ց. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ

Տես չորրորդ երես Քարմէլ Օրհնաթլի գիտիի եւ գոնաքի ծանուցումը։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ հանրութեան թէ՝ 1904 Մարտ 1էն սկսեալ հարիւրին երկու տոկոս պիտի վճարուի Օսմ. Փոխոխալ Միացեալ Պարտքի (Dette ottomane convertie Unifiée) առժամեայ պարտաթուղթերուն կցուած կարօնին վրայ։ Այդ տոկոսը կարօններուն վրայ նշանակուած բոլոր քաղաքներուն մէջ, պիտի վճարուի մինչեւ 31/13 Օգոստ. 1904, իսկ անկէ վերջը՝ միայն Պոլսոյ մէջ։

12/25 Փետր. 1904 4 – 6

*

Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը շերամարտոյծներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այն ազդեցութեան վրայ զոր այս տարուան մեղմ ձմեռը կրնայ ընել շերամահունտներուն վրայ։ Որովհետեւ կանխահաս ձուելքէ (հուկիթներուն ելելը) մը կը վախցուի, մասնաւորապէս կը յանձարարէ շերամարտոյծներուն՝ կլիմայական այս բացառիկ պայմաններէն առաջ գալիք ցաւալի կորուստներուն առաջքը առնել, մինչեւ ձուելքի եղանակը խնամով պահելով իրենց հունտերը՝ ջերմութենէ եւ խանութենէ զերծ մասնաւոր տեղերու մէջ։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

12/25 Փետր. 1904/1319 4 – 12

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

Զինուորական գործողութիւնները ցամաքի վրայ. — Ռուսիոյ մէջ. — Վանովսքի գնդապետին կարծիքը. — Զանազան լուրեր. — Քորեա։

Տեսա հետեւեալը կը գրէ. — «Կռիւը քիչ ատենէն պիտի սկսի ցամաքի վրայ։ Այդ օրէն սկսեալ նաւատորմը, ինչպէս պիտի տեսնենք, եթէ խիստ կարեւոր դեր մը պահէ, ալ եւս առաջին դերը կատարելէ պիտի դադրի։ Ասոնք հրացանիս պիտի ըլլայ եւ պատերազմի թատրոնալ ցամաքը։ Այդ կռուանին վրայ Ռուսները աւելի իրենց ծանօթ տեղ մը կը գտնուին։ Եալուի եզերքներուն ալտի՛ն մին կէսին վրայ որ ըլլալիք չանքերուն գլխաւոր նպատակկեան է, Ռուսները ամրութիւններ չունեցած եւ պաշար մթերած են. նաեւ առաջին գրաւոցին առուելութիւններն ալ ունին։ Ճապոնները մինչեւ հոն պիտի տանին իրենց զինուորները եւ ուժգնական իրեղէնները։ Եւ անաւասիկ երեւան կու գայ հաղորդակցութեանց խիստ կարեւոր խնդիրը, ինչ որ դիւրին պիտի ըլլայ անոր որ ծովին տիրէ։ Արդ, այս վերջին պարագան առուելութիւն մըն է զոր Ճապոնները ունին եւ զոր կ'ուրեւայ թէ պիտի պահեն։ Գալով ճամբաներուն, խնդրոյ առարկայ եղած տեղերը գրեթէ ընաւ ճամբայ չկայ. այդ տեղերը չատ լեռնոտ են եւ կարելի չէ կանգ առնել դաշտերու մէջ։ Դանուած փոքրթիւ ճամբաներն ալ գարնան անանցանելի կ'ըլլան ձիւնահալէն ու անձրեւէն։ կամ ողմտ եւ կամ մաղուտ տեղերէ անցնելու է։ Ճապոնները որոնք սակաւապատութեան եւ սովորութեան հետեւանքով այնքան ծանր պարագաներ չունին ու մեծ մասը մարդեր կը կրեն, կարելի է նուազ պիտի նեղուին այդ անպատեհութիւններէն։ Ռուսները կ'օգտուին իրենց երկաթուղիէն որ քանի մը տեղեր եթէ նոյնիսկ ալեւաուի, փոխադրութեան թանկագին գիծ մը պիտի ըլլայ իրենց ետին։ Դէմ առդէմ գալիք զինուորները լաւ զինուորներ են, որոնցմէ կարելի է սպասել մեծամեծ չանքեր եւ քաջութեան փայլուն ապացոյցներ։ Ռուսին տոկունութիւնը ու անձնուիրութիւնը խիստ գեղեցիկ է։ Ճապոնին եռանդ ու վստահութիւն ունի եւ կ'անարգէ վանգը։ միայն խնդիր է գիտնալ թէ ֆիզիքական տոկունութիւնը, ոչ թէ առտապանքներու, այլ յոգնութեանց եւ մանաւանդ ճամբայ քալելու, պիտի հաւասարի Ռուսերուն տոկունութեանը։ Ասիկա մինչեւ մէկ ասիական մարդկային տիպարի խնդիր մըն է։ Ճապոնական բանակը վերջին բոլոր դրութեանց համաձայն մեծ խնամով մարզուած ու պատրաստուած է։ Ազնիւորէն ընդօրինակած է լաւ օրինակները։ Բոլորովին նոր բանակ մըն է, որով թէ՝ առաւելութիւններ եւ թէ անպատեհութիւններ ունի։ Երկու կէսեր կան մասնաւոր նկատման արժանի։ Ռուսական հեծելազօրքերը, Խաղախներէ կազմուած, անուշա՛ չատ գերազանց է Ճապոնական հեծելազօրքերէն՝ թէ՛ թիւով եւ թէ կազմութիւնով։ Խեղճ է դիտնալ թէ կարելի պիտի ըլլա՛ այդ առաւելութիւնը կատարելապէս արդիւնաւոր ընծայել։ Ատիկա առաջին խնդիրն է՝ որուն լուծումը չատ կարեւոր է։ Երրորդ խնդիրը այն է որ Ճապոնները. մէկ կողմէ, բնաւ Եւրոպացիներու դէմ ելած չեն, միւս կողմէ բաւական պարտութիւն կրած չեն։ Անոնց բարոյական վիճակը ծանօթ է մեզի յաղթանակներու անընդհատ շարքի մը մէջ՝ առաջուընէ պարտուած թշնամիի մը վրայ։ Հիմա որ պէտք է խորին, պիտի պահե՞ն իրենց վստահութիւնը. ի՛նչ արդիւնք պիտի ունենայ առաջին ձախողուած մը։ Չենք գիտեր թէ ի՛նչպէս պիտի տեսակ պարտութեան մը»։

— Բեղերսպուրկէն փետրուար 20 թուականն նամակով մը հետեւեալը կը գրեն Բարիզի Թերթի մը. — «Երէկուան տարարը. գիշերը կը տարածուի Նէվսքի պողոտային վրայ։ Ռուսական Բարեկենդանը արդէն սկսած է։ Հեծեւակներու մարտիս մը, մուշտակներու մէջ փաթթուած, որոնց մէջ կան ժպտուն ու չընորհալի դէմքեր, ճապարտօրէ կ'երթայ լայն մայթերուն վրայէն։ Սնունդին լեցուած է գեղատեսիլ բալիխներով որոնք գոյնը ղզոյն տարտղներ կրող կառապաններ ունին։ Ճանկարծ շարժումը կը կենայ. հեռուէն խանդավառ աղաղակներ կը լսուին «կեցցէ՛ՆՆերով. գլուխները կը բացուին. կիները երեսնին կը խաչակնքեն. թեւեր վեր կը բարձրանան ծափահարելու եւ աղօթելու համար։ Զանազան տեսակ վառքերուն մէջեղէն կ'անցնի ոսկեզօծ փոքր բալիսի մը։ Կառապանին քով բազմած է խոշոր Խաղախ մը՝ պատոտ ու փայլուն համազգեստով։ Բալխիրին մէջ բազմած են Ռուսիոյ կայսրը ու կայսրուհին։ Այդ արագ անցքը կը յիշեցնէ զբօսանքի դիմող անցորդներուն թէ գրեթէ ալիսարի մէկ ծայրը իրենց եղբայրները կը տուապին ու կը պատերազմին՝ Ռուսիոյ պատուոյն եւ մեծութեանը համար»։

— Ամբողջ Ռուսիոյ մէջ համակրական մեծ յուզում մը առաջ բերաւ՝ Ֆրանսայի Խորհրդարանին մեծամասնութեան ցոյց տուած վճռական ընթացքին լուրը։ Ամբողջ ռուս ազգը խանդավառութեամբ համակուած է, ռուս վիրաւորներու ի նպաստ բարիշեան մամուլին կողմէ կատարուած հանգանակութեան յաջողութեամբը որ միանգամայն կ'ապահովացնէ երկու ազգերուն միջեւ ամէն տեսակ ամպեր։ Լոնտոնի առուս դեսպան Պէնկէնդորֆի կոմսը Բեռլերսպուրկէ կ.ած է ողջերթ մաղթելու իր երկրորդ որդւոյն որ պատերազմի դաշտը կ'երթայ։ Դեսպանը կայսեր պիտի ներկայանայ եւ ուրիշէն պիտի օգտուի դիւանագիտական խիստ կարեւոր խնդիրներու վրայ խորհրդակցելու։ Հոս սասացուեցաւ այն հեռագիրը որ կը վերաբերի Լա Հէյն իրաւարարական ատեանին ամէն պատասխան միջամտդէպին՝ նախագահ Մուրավիէվ կոմսին ճարին եւ Ճարոնի ներկայացուցիչին պահանջմանը մասին։ Ռուս նախարար մը յայտարարեց թէ չատ եղական է Ճարոնի ընթացքը որ քաղաքակրթեալ ժողովուրդներու միջեւ պատերազմի օրէնքները բռնաբարելով, կ'ուզէ քննադատել Լա Հէյի իրաւարարական ատեանին մէջ պատասխանները։ Բեռլերսպուրկի մէջ կը յայտարարուի թէ քանի որ պատերազմը հրատարակուած է, Մուրավիէվ կոմսը ալ եւս զգուշութեամբ չարժելու պատճառ մը չունի, եւ թէ անոր լեզուն մանաւանդ անոր համար անթերի է որ Ճարոն հիմա քաղաքակրթեալ ազգերու չարքին մէջ կը նկատուի։ Բարէյի հիւսիսային արեւելեան կողմը Ճարոններուն ցամաք ելլելը ընաւ մտահոգութիւն չի պատճառեր Ռուսներուն։ Հաղորդուած թիւերը իրական չեն կրնար ըլլալ, վասն զի ցամաք ելլելու տեղին եւ Եալուի միջեւ ճամբայ չի գտնուիր, որով արագ փոխադրութիւնները անկարելի են։ Ռուս հրամանատարները արդէն նպաստաւոր պատեհութեան դիմ մը չեն նկատեր։ Բուրոտաքին զօրավարը ժամանելէ ետքը միայն Ռուսերը զինուորական կարեւոր գործողութեանց պիտի չձեռնարկեն։

— Բուրոտաքին զօրավարը օրուան մարդն է։ Բեռլերսպուրկէն անոր մեկնումը ծանուցուելէն ի վեր, Ռուսիոյ մարքաղաքին մէջ ոչ ոք կը կասկածի վերջնական յաղթանակէն։ Բարեգուշակ նշան մըն է այն պարագան, որով Մանչուրիոյ զինուորներուն բարոյական վիճակը յանկարծ իր ամէնէն բարձր ատիճանին հասաւ։ Զինուորները, Բուրոտաքինի նման պետի մը հրամանին տակ, անվեհեր պիտի դիմեն պատերազմին։ Ժողովրդական ուրիշ անձ մըն է Աքրիլով ծովակալը որ Մ.-յապոնի Արեւելքէն վերադարձած է՝ հարաւային նաւանգիստներու հրամանատարութիւնը վարելու համար։ Մովակալին կինը որ Բեռլերսպուրկի բարձր դասուն մէջ կը պաշտի իր գեղեցկութեամբը եւ բարեսրտութեամբը, հեռագիր մը ստացած է ծովակալէն։ ըՍքրիլով ծովակալը Սեվաստոպոլ մտած ատեն ժողովուրդը զայն գրկած տարեր է մինչեւ իր բնակարանը։ Անոր պաշտօնն ալ Մաքարով ծովակալին պաշտօնին չափ կարեւոր է։

— Բեռլերսպուրկի ձմեռնային պալատն մէջ, ինչպէս ծանուցուեցաւ, սլիսանոց մը բացուած է. ուր կայսրուհին վերին տեսչութեանը տակ զինուորական հագուստներ կը պատրաստուին։ Կայսրուհին ամէնէն աւելի անձամբ կ'աշխատի՝ մեքենայի միջոցաւ կար կարելու մեծ ճարտարութեամբ։ Սպասաւոր մը ետին կեցած, իսկոյն կը վերցնէ կարուած հագուստը։ Բարձրաստիճան տիկիններէ ոմանք այնքան յաջողակ չեն աշխատելու մասին. չատ անգամ ալ թելը ձախ կողմը կը կարուն եւ կամ վերարկուներու օձիքները կը մոռնան կարելու։ Այդ պարագան ընդհանուր քրքիջներ առաջ կը բերէ՝ պահ մը մոռցնելով գործին ծանրութիւնը։ Արուեստաւորները իսկոյն կը դարմանեն թերութիւնները։ Սկսնակները արդէն բաւական յառաջդիմած են, որով թէ՝ իրենց աշխատութեամբը կը նըպաստեն եւ թէ միւս կողմէ ալ անձամբ իրենք կ'օգտուին։ Կայսրուհին հրամայած է առանց «էթիքէթ»ի ուշադրութիւն ընելու աշխատիլ։

— Ռուսիոյ ընդհանուր սպայակոյտին պատկանող Վանովսքի գնդապետը, որ պատերազմական նախկին նախարար Վանովսքի զօրավարին եղբօրորդին եւ Թոքիոյի ռուս դեսպանատան նախկին զինուորական կցորդ է, չահեկան տեղեկութիւններ կը հաղորդէ Ճարոնի բանակին եւ Ճարոնական նկարագրին վրայ։ Ճարոնի զինուորին գլխաւոր յատկութիւններն են քաջութիւնը եւ մահը անարդելը, ինչ որ Մայրագոյն Արեւելքի բոլոր ցեղերուն ալ յատկութիւնն է։ Ճարոնական բանակը ունի նաեւ անթերի ճշդութիւն եւ բացարձակ հնազանդութիւն դէպի սպաները։ Թերութիւններն են գրեթէ մեքենական կազմակերպութիւն մը եւ անակնկալ պարագաներու առջեւ ձեռնհէգութեան պակաս մը։ Վանովսքի գնդապետը կ'ըսէ թէ Ճարոններուն Բարէա ցամաք ելելը ճրագրութեան գլուխ գործոց մըն է։ Իւրաքանչիւր զինուոր իր դերը ունի նախապէս սահմանուած եւ ժամացոյցի կանոնաւորութեամբ մը միայն կը հեռանայ իր տեղէն։ միայն թէ գործողութիւնը եթէ խանգարուի, իսկոյն մեծ խառնակութիւն մը ու անկարգութիւն մը տեղի կ'ունենայ։ Ճարոնները, յարձակման ատեն եռանդուն, անակնկալ խոչընդոտի մը առջեւ չատով կը վհատին։ Անհունապէս կը կրկնեն իրենց սարվածը. առանց բան մը փոխել ուզելու։ Այդ կերպով էր որ Բորթ-Արթուրի դէմ անոնց կատարած առաջին յարձակումը, Թորփիլանուերը առնելէն զրկելով. կատարելապէս Նման էր անոր, զոր փոյթեցին չինական նաւանանգիստի մը դէմ՝ չինական վերջին պատերազմին ատեն։ Փետրուար 23ին ու 24ին անոնց կատարած յարձակումը կը նմանի փետրուար 8ի յարձակումին, զոր փետրուար 24ին ու 25ին կրկնեցին, եւ այնպէս ալ պիտի չարունակեն, մինչեւ որ հասնին անյաջողութիւնը։ Այն ատեն կ'երեւայ թէ հին ճարոնցին երեւան պիտի գայ՝ իր նախնական ձեւին տակ։ Պատերազմին հետեւանքով Ճարոնի համար սովի երկիւղը կայ, վասն զի ձրկնորդութիւնը ու բրինձի մշակութիւնը պիտի դադրին։ Այդ պարագային պիտի պարտաւորուի Անգլիայէն ու Ամերիկայէն առնելիք գնել։

— Գերմանական թերթ մը կ'ըսէ թէ մինչեւ ապրիլի վերջերը Ռուսիա 233,000 զինուոր պիտի ունենայ Մայրագոյն Արեւելքի մէջ։ Այդ թուականէն ետքը առաւելցները կը կատարուին եւ անոնց վրայէն անցուդարձը անկարելի կ'ըլլայ։

— Այս միջոցիս Զէմուլբոյի նաւանանգիստը գտնուող օտար մարտանաւերն են՝ Մ. Նոսնանգաց Վիքսպուրկ զրահապատ-յածուորակը. Իտալիա՝ Բիեմոնթ զրահապատ-յածուորակը, Անգլիա՝ Թալպոթ զրահապատ-յածուորակը եւ. Գերմանիա՝ Թիկեր յածուորակը, որ մարտ 1ին պիտի մեկնի եւ անոր պիտի յաջորդէ Թեքիս։ Ֆրանսական Քեռսեն լրատարը Մակոնէն համբայ ելած է դէպի Զէմուլբո, Բասքայ յածուոռա՝ ին տեղ անցնելու համար։

— Բեռլերսպուրկի պաշտօնաթերթը բացարձակապէս կը հերքէ՝ խնայողական մասակին նկատմամբ եղած զրոյցները. մանաւանդ այն չարը թէ նոյն սնուցեր պիտի չկրնայ ատանդները հատուցանել պատերազմին հետեւանքով։

— Ամերիկեան կառավարութիւնը որոշեց արտօնել ընդհանուր նոր հեռագրաթելի մը դնելութիւնը՝ ճարոնական եւ զերքին եւ Կուամ կղզիին (Փիլիպպինները) միջեւ. ատիկա պիտի միացուի Խաղաղականի ընդհանուր հեռագրաթելին։ Այդ որոշման նպատակը այն է թէ երբ Ռուսիա կարէ Ճարոնի ու Շանկայի միջեւ եղած ընդհանուր երկու հեռագրաթելերը, Ճարան բոլորովին չդրկուի հաղորդակցութենէն։

— Ֆրանսայի նախարարութիւնը որոշեց Խորհրդարանէն նոր վարկեր ուզել նաւատորմին համար։

— Բորթ-Արթուր որ այնքան կարեւոր դեր մը կը կատարէր ներկայ պատերազմին մէջ, համեմատաբար քիչ ատեն է մի վեր այդ անունով կը կոչուի. առաջները անոր անունն էր Լաւ-Շան-Բաուս։ Անգլիացիները փոխեցին անոր անունը։ 1858ին բրիտանական նաւ մը նոյն նաւանանգիստը մտաւ։ Առաջին ատեանին էր որ օտար նաւ մը հոն կ'երթար։ Տեղապահ Արթուր որ այդ անգլիական նաւին հրամանատարն էր, երկաթ նետեց Լաւ-Շան-Բաուի առջեւ, եւ իրրեւ դիւցազակ մը Անգլիացիները Բորթ-Արթուր անուանեցին այդ նաւանանգիստը։

— Բարէյի գլխաւոր ճարտարութիւնն է փոխարի պատրաստութիւնը, որուն գործածութիւնը տիեզերական է, վասն զի գլխարկ, հովանոց եւ ուրիշ զանազան առարկաներ կը շինուին անկէ։ Կան նաեւ մեսաքեղէններ եւ բրինձի ծխախոտի ու հիւսելի տուկներ արտադրող նիւթերու մշակութիւնը։ Բարէյ նաեւ կ'արտածէ թանկագին մետաղներ, երկաթ, պղինձ, եւայլն. հարուստ հանքեր ունի լեռներու մէջ. նաեւ դեղագործական նիւթեր ալ ունի։ Բարէյի ամբողջ ընակիչներուն թիւն է ինը միլիոն։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 2 Մարտ.— Սէուլէն կը հեռագրեն թէ Բարէյի սահմանագլուխին վրայ ճակատամարտ մը տեղի ունեցած է Խաղախներու գունդի մը եւ ճաբոնական գունդի մը միջեւ։ Այս վերջինները փախեր են։

— (Պաշտօնական) Բորթ – Արթուրէն ռուս հասարակութեան հաղորդուած հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ ծովախաղացքի միջոցին ջուրերու ցածնալու ատեն, նաւահանգստին մէջ ընկղմած ճապոնական թորփիլանաւը մը գտնուեր է։

ԼՈՆՏՈՆ.— Խիստ վերապահութեամբ կը ծանուցուի թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը չպիտի ուզէ ճանչնալ Բարէյի եւ Ճաբոնի միջեւ կնքուած նոր դաշնագիրը։

ԲԱՆԱՄՍՅԻ ՋՐԱՆՑԻՐԸ

Երկաթուղիի մեծ ընկերութեանց ընդդիմութիւնը.—Պ. Ռուզվելթի կատարուած դերի.— Դերակոյտին հուն։

Անդրցամաքային երկաթուղիի մեծ ընկերութիւնները, երկար ատեն, ամէն ջանք է գործ դրին Բանամայի ջրանցքի ծրագիրը անյաջողութեան մատնելու համար, որպէս զի իրենց չանցերը ու գերակշռութիւնը չվտանգուին։ Մերկոյտը ի զուր սէնատականներուն պաշտպան կանգնեցաւ. այնպիսի կէտ մը հասաւ, ուրկէ անդին չի կրնար անցնիլ։ Ռուզվելթ նախագահը գերազանց յատկութիւնը ունի գտնելու այն տեղը, ուր յաղթանակ առնելու հաւանականութիւն ունի, յանուն ընդհանուր շահին։ Նախագահութեան պաշտօնը քիչ մը մեղմացուցած է իր պաշտօնական խառնուածքը. որ չի սիրեր անձնասուր ըլլալ։ Այնպէս որ իր առաջին դիտաւորութեանց մէջ չատ ջուր խառնած է։ Սակայն մերթ ընդ մերթ հանձրակը զգայ պայքարել ընդդիմադիրներուն հետ։ Բանամայի ջրանցքին հետ կնքուած դաշնադրութեան մէջ Պ. Ռուզվելթ ինքզինքը ցուցուց։ Բանամայի ջրանցքին ծրագիրը յաջողցնելը իր գործն է, քաղաքական տեսակէտով։ Իր առաջ բերած փաստերը համոզեցին Հօր ծերակուտականը, որ բնական խղճահարութիւններ կը զգար Բոլամպան յաղթական հանդիսացնելու մասին ի գործ դրուած միջոցներուն համար։ Պ. Հօր մասնաղիտութիւն ունի խղճահարութիւններ զգալու, բացատրութիւններ տալու, իր մտատանջութիւններուն մասնակից ընելու հանրութիւնը։ Բայց վերջին պահուն տեղի տալով իր բարեկամներուն կողմէ եղած թախանձանքներուն, Պ. Հօր մէկդի դրաւ իր խղճահարութիւնները եւ իր քուէն տալու ի նպաստ Բանամայի ջրանցքին։ Արտաքին յարաբերութեանց յանձնաժողովը վիսփագելով ցոյց տալ թէ ձեռնհասութիւն եւ հեղինակութիւն ունի ինք, բրեփոխման առաջարկներ ներկայացուց։ Անոնց ալեկ կամ գէշ ըլլալը չքննուեցաւ, այլ մերժուեցան այդ առաջարկները. որպէս զի ատեն չկորսուի ու չյետաձգուի խնդիրը։ Ի վերջոյ, Մերկոյտը, 14ի դէմ 66 ձայնի ջնջնախիչ մեծամասնութեամբ քուէարկեց ջրանցքին դաշնագրութիւնը։

ԵՂԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Աջ ու ձախ ձեռքերու գործածութիւնը.— Նոր դասնակցութիւն մը. — Իր նպատակը։

Պէ՛ ժամէն Ֆրանքլին, առանցքաթերթը դարձուն, դասապարտած էր այն ցաւալի սովորութիւնը, որուն համաձայն, միայն ալ ձեռքերնիս կը գործածենք, գրելու կամ նկարելու համար։ Սակայն ապարդիւն մնաց այն ատեն մղուած այդ պայքարը։ Բայց հիմա նորէն վերսկսուած է նշանաւոր վիրաբոյժ ու Լիսիմպուրկի արքայական քոլէճին անդամ Պ. Նապլ Սմիթի կողմէ, որ բազմաթիւ հանախանոներ գտած է Անգլիոյ մէջ։ Առանք վերջերս դաշնակցութիւնը մը կազմեցին «Ընկերութիւն երկու ձեռքերու կրթութեան» անուն որուն նպատակն է երկու ձեռքերու գործածութեան վարդապետութիւնը տարածել։ Ամենասաղ ժամանակամիջոցի մը մէջ գործնական արդիւնք մը ձեռք բերելու համար, նոր դաշնակցութիւնը այս օրերս մեծ գումարում մը կազմակերպած է Պ. Նապլ Սմիթի նախագահութեամբ։ Այդ գումարումին հրաւիրուած էին բազմաթիւ անձեր։ Որոշում մը քուէարկեցաւ, Խորհրդարանին ուշադրութիւնը հրաւիրելու համար այդ մասին։ Մեծամասնութեան ձայնով, բարբարոս որակուեցաւ ամէն կողմ ուսուցուած միակողմեան գրի դրութիւնը։

ՇՈՒՆԵՐՈՒՆ ՄՐՑՈՒՄԸ

Ուսորդ տուներու մրցում Անգլիոյ մէջ.— Տրուած մրցանակներ։

Ամէն տարի, փետրուարին վերջերը, Անգլիոյ մէջ, բազմաթիւ ամաթիշներ մրցումներ կը կազմակերպեն շուներու յատուկ։ Որսորդ շուներու մեծ մրցումը, կէս դարէ ի վեր, կանոնաւորաբար, ամէն տարի տեղի կ'ունենայ Լանքաշիրի մէջ։ Միայն պաշտօնական ցուցակին մէջ գտնուած ազնուացեղ բերդէները կրնան մասնակցիլ այս մրցումին։ Վարսունչորս տնական զանազան արշաւներ կը կատարուին, որոնք երեսուն օր կը տեւեն։ Ոչ միայն նկատողութեան կ'առնուին կենդանիին արագութիւնը ու խաչընդոտները անցնելու դիրքերը, այլ եւ երբեմն ուսումնասիրութիւնը, որ ցայսօրեայ մրցանակներ տրուած են։

— Սէլանիկի նահանգին Գաթրին գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Միրզա Ալիսգիրի գայմագամ Ճէլալ պէյ։ Տրապիզոնի նահանգին Կիւրէլէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Ճիտաէի գաւառակին գայմագամ Ավնի էֆ.։ Դասքէմէնի նահանգին Ճիտէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Կէօրէլէի գայմագամ Լութֆի էֆ.։

— Միւթեմաթիզի ատենն արուեցաւ Պուրսայի գաւառին ընդհանուր դատախազի օգնական Մազհար պէյի։ Սալիսէի ատենն՝ Ավլոնիայի մաքսատան ատենագրի Ալի Բիզա էֆ.ի։

— Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Սեւ Լերան իշխանին Թիկնապահ դեր-ազարպետ Պ. Բալամիտացի։ Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ առաջնակարգ վաճառական Ահմէտ Ֆարուք էֆ.ի։

— Առաջին կարգի Շէֆգատ՝ Շէլիբի-Իսլամին աղջկանը ու հարսին։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ. — Ռումելիի մէջ համախմբուած կայսերական զինուորներու ձմեռուան պէտքին համար կատարուած դրամական հանգանակութեան գումարը հասաւ 1,226,643 ղրուշի։

— Ախթէբուլի, Միտրոյի, Իլնէ Ատալի ու շրջականերու կարօտեալներուն համար կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 944,026 ղրուշի։

— Բուսէլիի նահանգապետ ընդհանուր քննիչը Բ. Դրան մատոյց եօթ մը, որ նշանակուած են Մանասդիրի նահանգին բնակիչներէն անունները անոնց որոնց բնակարանները նորոգուած եւ ապրելու համար նպաստներ տրուած են։

— Սէլանիկի նահանգին Լանկազա գաւառակին ու շրջականերուն կարօտ ժողովրդեան փոխատուութիւններ պիտի ըլլան։

ԹԻՒՐԲԻՆ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Հեռագրական պուլկար գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Դուբրաճա Պայրամի առթիւ Ցէրբինանտ իշխանը շնորհաւորական սիրալիր հեռագիր մը ուղղեր է Վեհ. Սուլթանին, որ փոխադարձաբար իր կայսրական հանդիսակցութիւնը յայտներ է։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ իշխանին ծննդեան տարեդարձին առթիւ երկուշաբթի օրը գեղարուեստական ազօթքներ կարդացուեր են Սոֆիայի իշխանական պարտէզին մէջ։ Քիչ մը վերջը Սոֆիայի մայր եկեղեցիին մէջ ալ գեղարուեստական ազօթքներ կարդացուելով, ներկայ գտնուեր են նախարարները, զինուորական եւ հիւպատոսական մարմինը։ Բազմաթիւ ազաղակներ։

— Իշխանը հինգ հազար ֆր. զրկեր է կրթական նախարար Պ. Շիշմանովի՝ աղքատ ուսանողներու դպրոցական թաղակները վճարելու եւ հագուստ, գիրք եւն. գնելու համար։ Իշխանը նաեւ հազար ֆր. նուիրեր է Սոֆիայի աղքատներուն։

— Բեռլերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ արտաքին գործոց նախարար Լամսդորֆի կոմսը, առաջին խորհրդական Պ. Արկիբասովի հետ, այցելութիւն տալով պաշտօնական գործակատար Պ. Սթանչովի, շնորհաւորեր է Ֆէրդինանտ իշխանին ծննդեան տարեդարձը։ Ռուսական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ ներկայ գտնուեր են այդ առթիւ Բեռլերսպուրկի մէջ կատարուած գեղարուեստական ազօթքներուն։

— Պուլկարաց Ս. Եկեղեցիին եւ Պոլսոյ գործակատար Պ. Նաչէվիչ հեռագիրներ ուղղելով Ֆէրդինանտ իշխանին, շնորհաւորեցին անոր ծննդեան տարեդարձը։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Անատոլիի երկաթուղիին ընդհանուր անօրէն Տօքթ. Զանտէր, երէկ, այցելութիւն տուաւ Մեծ Եպարքոսին եւ եւրոպական նախարարին։

— Գերմանիոյ դեսպանը, առաջի օրը, արտաքին գործոց նախարարին ապարանքը երթալով տեսակցեցաւ Ն. Վեհութեան հետ։

ՄԱՐՍԱՍԻՆ վերատեսուչ Նազիֆ փաշա հիւանդ ըլլալով երէկ չկրցաւ իր պաշտօնատեղին երթալ։

ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐՈՒ վերակազմութեան յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ Բերայի կառավարիչ Համի պէյի նախագահութեամբ եւ մինչեւ ուշ ժամանակ խորհրդակցութիւն կատարեց։

ՀԱՆԳԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ վարչութեան կողմէ յունուար ամսուն մէջ գանձուած հասոյթները չատ գոհացուցիչ եղած են, բազդատմամբ անցեալ տարուան միեւնոյն ամսուան

ցիներ բերելու, այդ պաշտօնը յանձնուի Կ. Պոլսոյ բարձրագոյն վարժարաններու շրջանաւարտներուն, որոնք կարող են նոյն դասաւանդութիւնները կատարել։

ՄԹԵՐԱՆՈՅՆԵՐ. — Զեռնհաս պաշտօնարանը աւարտեց՝ Կ. Պոլսոյ մէջ կառուցուելիք քարիւղի եւ պէնզինի մթերանոցներուն շինութեան վերաբերեալ ծրագրին քննութիւնը։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանին դասախօսութիւնները, որոնք Գալատիոյ Պայրամի առթիւ դադրած էին, շաբաթ օրը պիտի վերսկսին։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱԳԱՐԱԿԸ. — Արմտիքներու գիները բարձրացած են։ Ամերիկայէն առնուած պաշտօնական լուրի մը նայելով, գիներու այդ բարձրացումը առաջ եկած է Ռուսիոյ եւ Ճաբոնի միջեւ ծագած պատերազմէն, սակայն անառարկելի այդ բարձրացումը ամէնէն աւելի արդիւնք է Զիքագոյի Արմուր անուն վաճառականին վարած խումբին չահադիտութիւններուն։ Այդ խումբը 2 ամիս առաջ սկսաւ ապանք գնել հիմակուան գինէն 30 սէնթ պակաս գինով։ Այդ պարագան նոյն իսկ այդ թուականին բարձրացում մը առաջ բերաւ, զոր արդարացնելու համար ըսուեցաւ որ բերքին քանակին եւ մանաւանդ որակին նկատմամբ արուած լուրերը չափազանցուած էին։ Այդ կերպով գիները ասոնցմէ առաջ բարձրացան 10–15 սէնթ։ Անկէ ետքը Մայրցամաքին Արեւելքի պատերազմին անպատեհ լուրերուն վրայ, ծանուցուեցաւ որ Արմուր ցորենի հայթայթման համար յանձնարարութիւններ ստացած է։ Այդ յարաբերութիւնը բարձրացումը ընդհանուր չահադիտութիւն մը առաջ բերաւ ցորենի վրայ, որուն գիները հեռագրեցին։ Պէրլինի եւ Լիվրբուլի հպատակներուն վրայ ալ զգալի բարձրացումներ եղան. ատոր պատճառ նկատուեցաւ արտադրելի քանակութեանց արտածման ն

ԼՈՒԻ ՇՐՋԱԳՐԱՄ, ԲՈՒՐՋ 1900

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐՄԷԼ ՕՐԻԱՆԹԱԼ

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՈՆԵԱՔ

ՌԻՇՆ ԼԸ ՍԻՈՆԻ (ՊԱՂԵՍՏԻՆ) մեծ մասնաւորէն

վարչական կայսերական բժշկական ժողովոյ տարեալուծումը

1903 յունուար 2ինար այցելեցինք Քառմէլ Օրիանթալի մասնաւորը որ կը պարունակէր 600 տակառ եւ 49,000 լիտր։ Մեր անձնական ընտրութեամբ, տակառներէն 26 եւ լիտրէն 24 նմոյշ առինք որոնց տարբերութիւնը հաստատեց թէ Քարմէլի գինիները քիմիական բաղադրութենէ զուրկ

ԲՆԱԿԱՆ, ՀՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ ԲՈՒՄԻՉ ԵՆ

Բարիզի բժշկական Ֆաքիւլթէին բրոֆէսօր Ա. ԲՈՒՇԷԻ, Պորտոյ գիտութեանց ֆաքիւլթէին բրոֆէսօր ԿԱՑՈՆԻ, Համալսարկի քաղաքապետութեան երդուեալ քիմիագէտ Ս. ԷՆՈՒԻ, Ս. Բեդերսպուրգի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. ԲԷԼԻ եւ Օռէսայի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. ՎԷՐԻԿՈՒ կողմէ տարբերուած

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ։ Գրասենեակ եւ մթերանոց. ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՔԱՐԱՓԸ, ՍԻԹԷ ՖՐԱՆՍԷԶ Թիւ 145—147

Էթիքէթին եւ խցանի բաբսիլեներուն վրայ պահանջել գործարանին վաճառանիշը որ կը կրէ Քառմէլ Օրիանթալ Ընկ. բառերը

(ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ)

ՄՈՒԶՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843 ԻՆ

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 981 ՄԻԼԻՈՆ 518·483·24 ֆրանք

Ապառնովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապառնովագրութիւն, ամբողջ կեանք զուտակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առատաձեռն պայմաններ, վճարման դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Գ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Ինաեէթ խանի դէմը, Վօյվոտա խան, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

ԹԻՒԹԻՒՆ ԻՋԷՆԼԷՐԻՆ ՍԸՀԻՋԹԻ

Ֆրանսանցն Բէրլինեան չէհրինտէ իմալ իսլուպ «Նորվէյէիանցն հագիդի վէ սբհի գաթրան քեաղտար» իւնվանցնը ճաթլ օլան մսիէօ Ժօզէֆ Պարսօ վէ մախասուլլարը սիկարա քեաղտար իմալը վէ էսասընտա գաթրանը իհթիվա իսէն քեաղըլալար միյանընտա էն սբհի օլմագլա իյթիհար իթմիշ տիր։ Գաթրանցն պօղազ վէ հիկեր ավարըզընտա հաղ օլաղը թէէսիրի սեվալը մալիւմ տըր։ Պուխասա պինանէն տըր քի Բարիզ մէյնէր ուսմասիմիսէ վէ սահա պաշդա սէրկիլերսէ իհրազ բիւճան իսէրէք ալիմըշ ալեը մասիթլիֆի միտալիսա նարլ օլմըշ տրր։ Պուհտան պաշդա դաթր հազրէրը Շէհրիսարինցն քիմեաքէրի տաքիէօր մսիէօ Ժանի Թարտիֆնտան տաբի սուրէթի միւտագդիգանէտ թահլիլ իսիլէրէք պու քեաղտարն մատաէի տալիլէսինի գաթրան թէշքիլ իթմիսինի մերթէպէի վուզուհա չէքարմըշտը։ Պու տէֆթէքլէրիմիզին սընթաթը անլամագ իլուն պու սիկարա քեաղըալարընտան դուլլանմագ քեռֆի տիր։ Պաշլա թիւթիւնի տիւքանլարընա սէֆթէրի օն փարտահա տաթըլը։ Թօփտան օլարագ Սթանպօլտա Թիւթիւն կէօմրիւլիւնէ 17 նօմէրօլը մսիէօ Զօիրա վէ Բօլի Զօհասընն տիւքանլարընտա ֆիրուխթի օլունուր։ Ուսմամ սէրսը Ղալաթատա Տէմիր Խանտա 15 նօմէրօլու մսիէօ Տիմիթրիօս Ճորճիատիս մաղազասընտա տրր։

4—10

ՀԱՃԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ԽԱՑԾՂԱՆ ՀԱԳԴԸ ԷՔԲԷՄ

Խայծղանի այս ջուրը ամէն կերպով գերազանց է Եւրոպայէ բերուած կարգ մը նոյն կարգի ջուրերէ որոնց բաղադրութիւնը յայտնի չէ, եւ որոնց համար տնքան չնչնու գալէհաներ կը կարդացուին Հագդը Էքբէմ խայծղանը օսմ. ու օտար բժիշկներու գնահատանը եւ առողջապահական Խորհուրդին արտօնութեանը արժանացած է։ Անոր գործածութիւնը բնաւ տատմքսի խանդարում առաջ չի բերեր, ինչպէս կ'ընեն խայծղանի միւս ջուրերը։ Եթէ օգտակար է հաղի, ցնդղտապի, կուրծքի հարբուխներու, ինֆլուէնցայի եւ Թոքախտ առաջին շրջաններուն։ Կը գրանուի առաջնակարգ վաճառատուններու եւ դեղարաններու մէջ։ Գինն է հինգ դրուշ։

63—80

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՑՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒՄ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արիւններու, ճամբորդութեան պատահարներու, եկեղեցիներ ու շրջանաւերի մէջ ապահովագրութեան ու նաւերու սեպհական խարտիաներ։ Ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	129,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ դանձուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել

Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ագարեան խան. Վօյվոտա, Ղալաթիա.

Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ռ. ՀԻՒՐՄԻԶ 524

ԱԶԴՈՒ ՄԱՔԻՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք առանց նեղութիւնի խմել ամենիկական ազդեցութեամբ, Թողէք Նանօսի նման զգուեցուցիչ ջուրերուն գեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են, եւ փութացէք գնել։

VILLACABRAS

աշխարհահռչակ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բասդէօռանի դրամ Թեամբ գնուած յատակ ջուր մըն է։ Ամ դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւնն անմիջական։ ՎԻԼԼԱԲԱԳՐԱՆ ուրիշ ուռեղողական ջուրերու նման ոչ խիթ է ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առուտ անօթի, ջուրի գաւաթ մ՝ Վիլլաբագրան՝ ասոր վայրկեան ըստ կիրառմամբ երկու անգամն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելագործ մաքրուելու։ Գնդութիւն, գլխուցաւ, տատմքսի խանդարում ունեցողներ հանաւանդ նստոզական կեանք վարողներ, նիրհ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաբագրան խմեն կ'ազատին գնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու դեղագործական տուներու մէջ։ 504

ՅԲԷՆ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈՒԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի եւ Օրէնլիզ միջեւ բաշնող տող

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Վիրգորիան	10500	Ալպիա	3500
Ադրիատիք	10500	Իսիրիշէն	3500
Թէսորիան	10500	Աղրոմ.ըն	3500
Լանրաեարիան	9000	Ալեքսիան	3500
Նիյուսէիա	9000	Արապիան	3500
Նորմանիան	8000	Ամերիկան	2500
Հորնիան	8000	Անատոլիան	2500
Տեսդոնիան	8000	Ալպանիան	250
Տիրենիան	8000	Լեսպիան	200
Նոյէրնիան	3700	Մինեռ	9
Հավանիան	3700	Ցորդոս	80
Նորմանիան	3700	Լեսպոն	5
Հասիան	3500		

Ապրանքի տեղեկութիւն կը խնդրուի [illegible]

[illegible]

ԷՋՎԱՐ ԼԱՆՈՆԴԷՆ

[illegible]

ԹԻ ԿՐԷԾԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԼՈՆԴՈՆ

Ընկերութեան գոյքը 1900 դեկտեմբերին	ֆր. 191,934,57
Տարեկան հասոյթ ապահովագիններէ եւ տոկոսներէ, 1900 դեկտ. 31ին	» 32,467,172
Վճարումներ՝ բանի վիճակներու, ապահովագրութեան պայմանագիրներու, վերադարձումներու, եւլն. Ընկերութեան հիմնարկութենէն՝ 1848էն ի վեր	» 426,499,043
1900ի տարեշրջանին մէջ Ընկերութիւնը 5556 ապահովագիր յանձնած է, որ կը ներկայացնեն	» 52,981,500

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝

ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ

Մէյտանէզդ փողոց, Ալալէմնի խան, Պոլիս, իսկ Ղալաթիոյ մէջ՝ Ալեքսիսի խան եւ Մէյմանէթի խան, թիւ 8։

ԲԱԹԻՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.	ԿԱՐՏԻԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
1824ին ՀԻՄՆՈՒԱՆ	1821ին ՀԻՄՆՈՒԱՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,500,000 անգլիական ոսկի	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,000,000 անգլիական ոսկի

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընդհանուր գործակալ ԷՏՈՒԱՐՏ ԷՆՏ ՍԸՆ, Ալալէմնի խան, Պոլիս 39—52

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ

ԲՐԱՋԻԼ ԷՄՊԷՏ ՇՈՒԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ընդմէջ Հալի և Գլասկոյ եւ Օռեանի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանոս	1069	Գոմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալտա	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթ	3607	Գոնկօ	2906	Գրատան	1695	Մարէնկօ	2273	Տարթիս	1113
Անտէլս	1541	Գարոս	895	Լիրս	778	Մարդէլլա	3709	Ցէբէս	1738
Աշիհոսզօ	2374	Տիտա	4311	Լիտալիա	1581	Մրքատոր	3557	Մթիլիս	1193
Գասանտ	1822	Տամիրօ	937	Հինաու	3726	Մելտ	1057	Ռէէրս	1806
Գորոտինս	1264	Տուրս	2383	Հորատիս	3606	Մանգլաս	1736	Բասսաս	1328
Գրաֆ	1076	Տրարս	1713	Հոմանէ	595	Մարիսա	419	Թ. Ուիլսն	1546
Գրիմս	841	Տինամա	504	Հակա	2354	Նէրս	1083	Թօրիս	3827
Գրիֆիալ	4431	Էգրս	2464	Հատոս	5540	Սէրս	4190	Թօլէտս	1470
Դէյրս	1671	Էլսորտա	1520	Հինս	1080	Սանարս	4084	Թորգիս	48
Դարիրս	1337	Էրազ	1841	Քիլս	1053	Սրլատս	1535	Ուրանս	2429
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Քոլրինս	3367	Քալէդոս	1637	Վասրս	1914
Գազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Քանոս	1700	Քոլս	510	Հոլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բիալիս	2229	Վօյնարնս	2396
Միսէրս	1331	Ֆրանկիսարս	4582	Լէքանոս	2272	Բիրնալս	1863	Եէտս	1850
Գիլս	2697	Կալիլէս	3060	Լիվորնս	1843	Բոլս	1513	Զէրս	1907
Գոլորատս	4235	Գիրանս	1243	Լորէնզս	3191	Բոմէս	1789		

Ընդհանուր վճարումով Հալէն հոս հասած են։

Քիլս շոգենաւը, նաւապետ Երլնկ։

Սիսիրս շոգենաւը, նաւապետ Բրայ։

Ընդհանուր վճարումով Հալէն հոս կը սպասուին։

Հորհիս շոգենաւը, նաւապետ Քրոֆթ, մարտ 3ին։

Քլատս շոգենաւը, նաւապետ Պլատիկ, մարտ 15ին։

Սիրիս շոգենաւը, նաւապետ Սիբ սի, մարտ 22ին

[illegible]

COMP. RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՒԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Ծուխ

Գ. 17/1 Սեվաստոպոլ մամը 10ին առաւսլ Տարսոնէ, Միտիլիի, Իզմիր, Ֆիոս, Թարագլուս-Շամ, Գէրուզ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Ալեքսանդրիա մամը 4ին իրիկուն։

Ե. 19/3 Սատէա մամը 10ին առաւսլ։

Շբ. 21/5 Մէրսէլիա, Իզմիր, Բիրէ, Ալեքսանդրիա մամ 10ին առաւսլն։ Սատեա մամը 2ին իրիկուն։

ՇՈՒԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԷՆ ԵՒ ՀԱՍԿԷՆԷՏ։

Ն. ԲԱԳԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տամանը ապրանքի [illegible]

Առաջին կարգի 245 ֆրանք. [illegible] 175 ֆրանք. [illegible]

[illegible] 518 Ռ. ՌՈՒԶՈՒ

ՄՈՍ

ՇՈՒԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի Գլասկոյի. Մեջերիրեանցի եւ Սեւ Մովի միջեւ բաշնող տոգենաւք։

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Սամսէգ	3000	Թիպս	2500
Ալնաթ	3000	Նէրեիս	2400
Թէլսրը	3000	Օսայրս	2250
Բեանդրաս	3000	Բէրա	2250
Ֆարաս	3000	Մէրինս	2000
Օսմանլի	3000	Կաբրնի	1500
Մաքիսիա	1500	Դիլէա	1500

Դիմել առ Ա. Ա. ՈՒԻԹՍԼ և ԸՆԿ.

Ուէիթսլ խան

ՈՒՇՄԱ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

191 31 Ճէյմս Սգարէգ Լիվրբուլ

Հասցէատէր՝ ՋԱՐԵՀ ԵՈՒՈՒՈՒՏԵՆ

ԲՒԷՐ ՏԷ ՔՈՒՐԷԼ

ԲԱՐԻԶԻ ԳՈՐԾԱԿՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Դ.

ԳԻՐՔԻ ՄԸ ԹԵՐԹԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Այն ինչ երկու կիները հեռացած էին աշխատութեան սենեակէն, Պ. ու Ռաւվրէյ հոն մնաս Ֆիլիբի հետ։

— Նայեցէք, սիրելի բարեկամս, ըսաւ դիւանագէտը, դուք գոցելով... Սիկառ մը առէք սա առաջին... հոս մենք մեզի ենք եւ ոչ ոք պիտի դայ խանգարել... գէթ հինգ վայրկեանի համար։

Լանժվիլ հնազանդեցաւ իր նախորդ պետին հրամանին։

Երբ այս վերջինին կողմէ տրուած հաւանայի սիկառը վառեց երիտասարդը եւ նստաւ Լուի Ժ.ի ոճով լայն ու բարձր աթոռներէն մէկուն մէջ, վառարանին երկու կողմերը դրուած, խոսակիցը շարունակեց։

—Սիրելի Ֆիլիբս, երկար ատենէ ի վեր չեմ տեսած ձեզ։

—Արդարեւ, երկու տարի կ'ընէ։

—Ճիշդ է։ Իմ ամուսնութենէս քանի մը ամիս առաջ, որուն ներկայ չգտնուեցաք։ արձակուրդ մը խնդրեցիք նախարարութենէն։ Ամերիկայէն դարձիս, Սթանքլիմի մեր դեսպանատան քարտուղար անուանուեցաք, եւ որովհետեւ, այդ միջոցին ես ալ վեց ամիսի չափ ճամբորդութիւն ըրի, եկեղեցիին ատանդատան մէջ չկրցայ ձեր ձեռքը սեղմել, Օր. Պուրկէօլի հետ ամուսնացած օրերնիդ։

—Հաւատացէք որ մեծ ցաւ զգացի ձեր լացակցութեան համար, ըսաւ Ֆիլիբ, կրցածին չափ պարակելով այն սրտաճնշողութիւնը զոր իրեն կը պատճառէր դէպքին մտերմական տեսակցութիւնը։

—Այդ չանեկան իրաւակները քրքրելու համար չէ որ ձեր ժամանակը կը դրաւեմ։ Օ՛ն, սիրելի բարեկամս... ի՞նչ մտադրութիւն ունիք ապագային համար։

—Բայց չեմ դիտեր տակաւին... որչամ չեմ առած, պատասխանեց Ֆիլիբ, որուն նեղութիւնը կ'աւելնար...

—Ուրեմն ուղղակի ընեմ հարցումս։ Ինչո՞ւ համար ինձի հետ չէք գար։

—Ինչի՞ հետ։

—Պնտարակ՛ոս... Եթէ ձեր համակրութիւնը ինձի նկատմամբ՝ իմինիս պէս անփոփոխ մնացած է, ինչո՞ւ համար իմ աշխատակիցս չէք... Դիւանապետ մը չեմ ընտրած դեռ... բարեկամս, կ'ուզէ՞ք այդ պաշտօնը ընդունիլ...

Ֆիլիբ ալ Լանժվիլի սիրտը կը տրոփէր ուժգնօրէն։

Պ. ու Ռաւվրէյի բարութիւնը մեծապէս կը յուզէր զինքը։ Եթէ այդ պատուական մարդը կը կասկածէր իր զգացումներուն վրայ, ի՞նչ վիշտ եւ լուսախարութիւն չպիտի կրէր, քանի որ իր բարեկամական սէրը նուիրած էր անիկա։

Ցաւագին հառաչ մը թռաւ երիտասարդ դիւանագէտին կուրծքէն։

—Սիրելի պարոն ու Ռաւվրէյ, չեմ դիտեր ի՞նչպէս շնորհակալ ըլլամ այն պատուոյն համար՝ զոր կ'ուզէք ընծայել ինձի, ըսաւ Սիտանի Պուրկէօլի ամուսինը, ճիգ մը ընելով իր վրայ... Դժբախտաբար, եւ ի մեծ ցաւ սրտիս, ուրքան ալ զգածուած ըլլամ փառասիրութիւնս գգուող այդ պատուոյն համար, չեմ կրնար ընդունիլ զայն։

—Ի՞նչ, կը մերժէ՞ք ըսաւ դուքսը։ Հմտաստութեան համար է։ Այս պարագային թոյլ տուէք ըսելու որ ես լաւ կը ճանչնամ մարդիկը. եթէ երբեք ձեզ ընտրեցի, պատճառը սա է որ արժանի էք ձեր մասին տածուած վստահութեան։

—Ա՛յ, պարո՛ն... Ձեր համակրութիւնը ինձի նկատմամբ՝ չափազանց է... կրնամ ձիրքեր ունեցած ըլլալ, բայց այդպիսի բարձր դիրքի մէջ չպիտի կրնամ հանգիստ ըլլալ. կրնաք ապահով ըլլալ այդ մասին... ամէն օր պիտի զարմանայ, երբ ինձի պէս անծանօթ մը կարելի պաշտօնի գլուխ անցած տեսնէ...

— Այդ պատճառները, դարձեալ կը կրկնեմ, չպիտի կրնան համոզել զիս... Ձեր կողմէն եղած այդպիսի մերժում մը բանաւոր ըլլալու համար, ուրիշ պատճառներ ալ գտնուելու են... Աւելի ուղղակի չարժառիթներ... Թերեւս անձնական... Ֆիլիբ կորմրութիւն մը զգաց ճակտին վրայ։

Այդ առաջարկին նկատմամբ եղած ընդդիմութիւնը կասկած չպիտի արթնցնէր անոր սրտին մէջ...

— Իրաւունք ունիք... ըսաւ հաստատական ձայնով մը... ճշմարտութիւնը սա է. երկար ատենէ ի վեր տրչում տուած եմ հրաժարելու։

— Դօ՛ք, ձեր առջեւը բացուող փայլուն ասպարէզը արհամարհելով... բայց ի՞մարութիւն է ատիկա։

— Ամուսնացած ատենս տուի այդ որոշումը... Դիտէք թէ աներ Պ. Պուրկէօլ, Ռէմի մէջ ունի ընդարձակ այգիներ, որոնք Շամբանեի ամենէն կարեւորներէն են։ Անիկա քաջուելու միտք ունի կամ թէ նուազ աշխատելու։ Իր աղջկան հետ ամուսնացած միջոցիս խոստացայ իր ուսերուն վրայ ծանրացող բեռին մէկ մասը թեթեւցնել։

— Եթէ այդպէս է սիրելի բարեկամս, իրաւունք չունիմ պնդելու. թող Պ. ու Պուրկէօլի փափաքածին պէս ըլլայ... կը մաղթեմ որ ձեր ընդգրկած նոր գործին մէջ ունենաք բոլոր այն գոհունակութիւնները զոր իմ բարեկամութիւնս պիտի ապահովէր ձեզի... բայց եթէ երբեք դէպքերը չարդարացնեն ձեր յոյսերը, խորհեցէք թէ բարեկամ մը ունիք իմ մէջս, որ ինքզինքը երջանիկ պիտի համարէ ձեզի աջակցութիւն ընծայելու եւ օգտակար ըլլալու։

Խօսակցութիւնը վերջացնելու համար, Պ. ու Ռաւվրէյ ձեռքը երկարեց իր աշխատակցին, որ չկրցաւ սարսուռ մը զսպել այդ սիրալիր եւ անկեղծ սեղմումին ներքեւ։

— Ուրեմն ցտեսութիւն, Ֆիլիբ, ըսաւ նախարարը. այդ վաղանցիկ յուզումը վերագրելով իրենց ունեցած տեսակցութեան. մանաւանդ երջանիկ եղէք... անկէ լաւագոյն եղանակ մը չկայ, ապացուցանելու համար թէ իրաւունքը ձեր կողմն է։

Սիրալիր շարժումով մը, դուքսը ուղղուեցաւ դէպի քաղաքագլխոնորը. շրջանակ մը, ուր ողջոյի բաւական չութիւններով եւ փութկոտ շնորհաւորութիւններով ընդունեցաւ։

Լանժվիլ առանձին մնացած էր հոն, ուր իր խօսակիցը ձգած էր զինքը. դուքսին բացած դուռէն, պահ մը յետոյ Ֆիլիբ նշմարեց Բլոթիլը, որ նայուածքով մէկը փնտռելու երեւոյթ ունէր։

— Վերջապէ՛ս, դո՛ւք էք ըսաւ Բլոթիլ։ Տեսայ որ ամուսինս ձեզի հետ փակուած էր հոս, ու անձկութիւն ըզգացի... ի՞նչ ըսաւ.

— Առաջարկեց իր դիւանապետը ըլլալ։

— Դո՞ւք... անոր հետ... ինձի՞ այնքան մօտ... Մեզի՞ այնքան մօտ... մրմնջեց Բլոթիլ յուզումով։

— Հանդարտեցէք Բլոթիլ, ես ալ չեմ կրնար այդպիսի առաջարկի մը հանդուրժել... ինձի եղած առաջարկը մերժեցի։

Տիկին ու Ռաւվրէյի աչքերը Ֆիլիբի վրայ յառեցան գորովալից երախտապարտութեան արտայայտութեամբ մը։

— Բարեկամս, շնորհակալ եմ որ ինձի համար ըրիք այդ զոհողութիւնը։

— Ուրիշներ ալ ըրած եմ, հառաչեց Ֆիլիբ դառնութեամբ։

— Հարկ էր որ այնպէս ընէիք... մրմնջեց մանկամարդ կինը խուլ ձայնով մը... Դիտէք թէ անկեղծ փափաքն ունէի ձեր կինը ըլլալու... կեանքը չուզեց այդ բանը. բայց կ'երդնում որ, հակառակ մեր բաժանումին, ձեր անձնուիրութիւնը խորապէս յուզեց զիս, մինչեւ հոգիս խորը։

(Շարունակելի)